Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
А13. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць разам: 1) (***раз***) ***пораз*** азірацца; 2) (***у***) ***абмен*** на маркі; 3) падзяліць (***па***) ***роўну***; 4) быць (***на***) ***пагатове***; 5) (***усё***) ***роўна*** прыгожа. **Адказ:** 3,4	1) ***раз-пораз*** *азірацца* → складанае прыслоўе, утворанае паўтарэннем таго самага слова (з далучэннем прыстаўкі), пішацца праз злучок; 2) ***у абмен*** *на маркі* → блізкае да прыслоўя па значэнні і функцыі спалучэнне назоўніка, які пачынаецца з галоснага, з прыназоўнікам ***у*** пішацца асобна; 3) *падзяліць* ***пароўну*** → прыслоўе, утворанае ад прыметніка ***роўны*** пры дапамозе прыстаўкі ***па-*** і суфікса ***-у***, пішацца разам; 4) *быць* ***напагатове*** → прыслоўе, утворанае ад назоўніка, які ў сучаснай беларускай мове самастойна не ўжываецца, пішацца разам; 5) ***усё роўна*** *прыгожа* → блізкае да прыслоўя па значэнні і функцыі спалучэнне слоў ***усё роўна*** пішацца асобна	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс прыслоўяў і спалучэнняў слоў, блізкіх да прыслоўяў	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 27–30. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 19, 43; практ. 344
А14. Адзначце прыклады, у якіх часціцу ***не*** з выдзеленымі словамі трэба пісаць асобна: 1) (***не***) ***як*** наведаць; 2) (***не***) ***дачакаўшыся*** адказу; 3) (***не***) ***шкада*** часу; 4) (***не***) ***пасоленая*** мною ка́ша; 5) (***не***) ***адхільны*** клопат. **Адказ:** 2,3,4	1) ***неяк*** *наведаць* → ***не*** ў неазначальным прыслоўі – прыстаўка (пішацца разам); 2) ***не дачакаўшыся*** *адказу* → ***не*** з дзеепрыслоўем пішацца асобна; 3) ***не шкада*** *часу* → ***не*** са словам ***шкада*** пішацца асобна; 4) ***не пасоленая*** *мною ка́ша* → ***не*** з поўным дзеепрыметнікам, пры якім ёсць залежнае слова ***мною***, пішацца асобна; 5) ***неадхільны*** *клопат* → ***не-*** – прыстаўка, без якой прыметнік ***неадхільны*** не ўжываецца	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Правапіс часціцы ***не*** з рознымі часцінамі мовы	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 42. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 12, 15, 26, 47. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 5. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 48
А15. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ўжываецца часціца ***ні***:	1) ***Не*** *раз я дапамагаў дзядулю плесці лазовыя кошыкі, у адзін з якіх і сёння збіраю*	Марфалогія і арфаграфія.	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
1) __ раз я дапамагаў дзядулю плесці лазовыя кошыкі, у адзін з якіх і сёння збіраю грыбы. 2) Добрае слова __ забываецца. 3) Хіба ж можна __ любіць магутнага Дняпра і празрыстай Прыпяці, паўнаводнай Дзвіны і ласкавага Нёмана! 4) Колькі б __ раілі правяраць, а сябрам сваім я заўжды проста давяраю. 5) Як толькі пачынае цвісці ліпа, __ хвілінкі вольнай няма ў чмялёў і пчолак. **Адказ:** 4,5	*грыбы.* → у спалучэнні ***не раз*** са значэннем *'часта'* ўжываецца часціца ***не***; 2) *Добрае слова **не** забываецца.* → для надання адмоўнага значэння сказу пры дзеяслове-выказніку ўжываецца часціца ***не***; 3) *Хіба ж можна **не** любіць магутнага Дняпра і празрыстай Прыпяці, паўнаводнай Дзвіны і ласкавага Нёмана!* → для надання сцвярджэння сказу пытальна-клічнага тыпу ўжываецца часціца ***не***; 4) *Колькі б **ні** раілі правяраць, а сябрам сваім я заўжды проста давяраю.* → у даданай частцы складаназалежнага сказа *Колькі б **ні** раілі правяраць* для ўзмацнення сцвярджэння ўжываецца часціца ***ні***; 5) *Як толькі пачынае цвісці ліпа, **ні** хвілінкі вольнай няма ў чмялёў і пчолак.* → для ўзмацнення адмаўлення, якое выражана словам ***няма***, ужываецца часціца ***ні***; часціца стаіць пры назоўніку ***хвілінкі*** ў форме роднага склону	Культура маўлення. Часціцы ***не*** і ***ні***, іх ужыванне і правапіс	установаў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 46. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; практ. 23. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 47
А16. Адзначце словазлучэнні, якія адпавядаюць нормам беларускай літаратурнай мовы: 1) два доўгіх тыдні; 2) багаты на традыцыі; 3) падобны да маці; 4) дзякаваць брата; 5) за сто метраў ад школы. **Адказ:** 2,3,5	1) *два доўгія тыдні* → пры лічэбніку ***два*** назоўнік і залежны ад яго прыметнік ужываюцца ў форме множнага ліку назоўнага склону; 2) *багаты на традыцыі* → характэрная для беларускай мовы сінтаксічная канструкцыя; 3) *падобны да маці* → у словазлучэнні з прыметнікам ***падобны*** ўжываецца назоўнік у форме роднага склону з прыназоўнікам ***да***; 4) *дзякаваць брату* → пры дзеяслове са значэннем ветлівасці ***дзякаваць*** назоўнік ужываецца ў форме давальнага склону; 5) *за сто метраў ад школы* → характэрная для беларускай мовы сінтаксічная канструкцыя	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Словазлучэнне як сінтаксічная адзінка. Асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; практ. 290. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 8; практ. 55. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 9; С. 242–244
А17. Адзначце сказы, у якіх выдзеленае (выдзеленыя) слова (словы) – ***азначэнне***:	1) *Некалі жытнія бліны гатавалі для гасцей-сваякоў, грачанікі – на Масленіцу, аўсяныя*	Сінтаксіс і пунктуацыя.	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
1) Некалі жытнія бліны гатавалі для гасцей-сваякоў, грачанікі – на Масленіцу, аўсяныя бліны, ***рашчыненыя звечара***, пяклі ў будні. 2) Пасля прачытання цікавай кнігі ў мяне заўжды ўзнікае жаданне ***падзяліцца*** з кім-небудзь прачытаным. 3) Зіма, на ***маю*** думку, самая загадкавая пара́ года. 4) ***Малыя*** любяць сябраваць з дарослымі. 5) Радзіма наша ***цудоўная***, багаццяў розных поўная. **Адказ:** 1,2	*бліны, рашчыненыя звечара, пяклі ў будні.* → дзеепрыметнікавы зварот ***рашчыненыя звечара*** абазначае прымету прадмета (***бліны***), адказвае на пытанне *якія?* і з’яўляецца дапасаваным азначэннем; 2) *Пасля прачытання цікавай кнігі ў мяне заўжды ўзнікае жаданне падзяліцца з кім-небудзь прачытаным.* → інфінітыў ***падзяліцца*** адносіцца да дзейніка-назоўніка ***жаданне***, адказвае на пытанне *якое?* і з’яўляецца недапасаваным азначэннем; 3) *Зіма, на маю думку, самая загадкавая пара́ года.* → словазлучэнне ***на маю думку*** граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе, указвае на крыніцу паведамлення і з’яўляецца пабочным; пабочнае словазлучэнне не з’яўляецца членам сказа; 4) *Малыя любяць сябраваць з дарослымі.* → ужыты ў значэнні назоўніка прыметнік ***малыя*** адказвае на пытанне *хто?* і з’яўляецца дзейнікам; 5) *Радзіма наша цудоўная, багаццяў розных поўная.* → прыметнік ***цудоўная*** з’яўляецца іменнай часткай аднаго з аднародных састаўных іменных выказнікаў (дзеяслоў-звязка адсутнічае)	Культура маўлення. Дзейнік і выказнік, спосабы іх выражэння. Дадаsuccessfulы члены сказа. Спосабы выражэння даданых членаў сказа	ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; §§ 13, 14, 16. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 19, 21, 22. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 56. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 7, 51. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 19, 22, 44. **Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; § 15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 14
А18. Адзначце аднасастаўныя сказы: 1) Павуцінка бабінага лета, не спяшайся ўдалеч адлятаць.	1) *Павуцінка бабінага лета, не спяшайся ўдалеч адлятаць.* → аднасастаўны сказ: дзейніка няма (развіты зваротак ***Павуцінка***	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення.	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
2) Абеліск «Мінск – горад-герой» адкрылі ў 1985 годзе. 3) З бору павеяла сасновым водарам. 4) Аржаная каша сама сябе хваліць. 5) Паветра ў маі духмянае, жыватворнае. **Адказ:** 1,2,3	***бабінага лета*** членам сказа не з'яўляецца); выказнік выражаны дзеясловам у форме загаднага ладу 2-й асобы адзіночнага ліку; 2) *Абеліск «Мінск – горад-герой» адкрылі ў 1985 годзе.* → аднасастаўны сказ: дзейніка няма; выказнік выражаны дзеясловам у форме абвеснага ладу прошлага часу множнага ліку; 3) *З бору павеяла сасновым водарам.* → аднасастаўны сказ: дзейніка няма; выказнік выражаны асабовым дзеясловам у безасабовым значэнні; 4) *Аржаная каша сама сябе хваліць.* → двухсастаўны сказ: дзейнік выражаны назоўнікам у форме назоўнага склону; выказнік выражаны дзеясловам у форме абвеснага ладу цяперашняга часу 3-й асобы адзіночнага ліку; 5) *Паветра ў маі духмянае, жыватворнае.* → двухсастаўны сказ: дзейнік выражаны назоўнікам у форме назоўнага склону; аднародныя састаўныя іменныя выказнікі выражаны прыметнікамі (дзеяслоў-звязка адсутнічае)	Двухсастаўныя сказы. Аднасастаўныя сказы, іх будова	беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 28. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 15–19, 27–31. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 11
А19. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ***абавязкова*** ставіцца працяжнік: 1) Роднае слова, безумоўна, __ першая крыніца, праз якую чалавек пазнае жыццё і навакольны свет. 2) Вясёлка __ нібы каляровы каромысел, які нехта ўзяў і праз рэчку перакінуў. 3) Спецыялісты ў нашай лячэбніцы __ што трэба! 4) Жыта __ не жыта, калі ў ім няма васількоў. 5) Куцця __ абрадавая каша, якая часцей за ўсё гатуецца з ячных круп. **Адказ:** 3,5	1) *Роднае слова, безумоўна, першая крыніца, праз якую чалавек пазнае жыццё і навакольны свет.* → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, стаіць пабочнае слова ***безумоўна***, таму працяжнік ***не ставіцца***; 2) *Вясёлка нібы каляровы каромысел, які нехта ўзяў і праз рэчку перакінуў.* → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, працяжнік ***не ставіцца***, бо пры выказніку ёсць параўнальны злучнік ***нібы***; 3) *Спецыялісты ў нашай лячэбніцы* **–** *што*	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Працяжнік паміж дзейнікам і выказнікам	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 13. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 20. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	трэба! → паміж дзейнікам, выражаным назоўнікам у форме назоўнага склону, і выказнікам, выражаным фразеалагізмам, ***абавязкова*** ставіцца працяжнік; 4) *Жыта не жыта, калі ў ім няма васількоў.* → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, працяжнік ***не ставіцца***, бо пры выказніку ёсць адмоўная часціца ***не***; 5) *Куцця* **–** *абрадавая каша, якая часцей за ўсё гатуецца з ячных круп.* → паміж дзейнікам і выказнікам, выражанымі назоўнікамі ў форме назоўнага склону, ***абавязкова*** ставіцца працяжнік		установаў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 12. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 21
А20. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць коску: 1) Шпакі ўмеюць пераймаць салаўіныя спевы__ і посвіст івалгаў, і мяўканне катоў. 2) Гайдаюцца на хвалях нарачанскіх лёгкія__ рыбацкія чаўны. 3) Каваль, інжынер, матэматык, гісторык__ усе яны могуць быць паэтамі сваёй справы. 4) Белай посцілкаю ахутваў вячэрні туман палі, лугі__ ды рэчку. 5) Восеньскі дождж не звініць__ а шапоча. **Адказ:** 1,5	1) *Шпакі ўмеюць пераймаць салаўіныя спевы****,*** *і посвіст івалгаў, і мяўканне катоў.* → коскамі раздзяляюцца аднародныя дапаўненні, звязаныя паўторным спалучальным злучнікам ***і***; 2) *Гайдаюцца на хвалях нарачанскіх лёгкія рыбацкія чаўны.* → паміж неаднароднымі азначэннямі, выражанымі якасным прыметнікам ***лёгкія*** і адносным прыметнікам ***рыбацкія***, коска не ставіцца; 3) *Каваль, інжынер, матэматык, гісторык* **–** *усе яны могуць быць паэтамі сваёй справы.* → ***усе яны*** – словазлучэнне, якое выконвае функцыю абагульняльнага слова і перад якім пасля аднародных дзейнікаў ставіцца працяжнік; 4) *Белай посцілкаю ахутваў вячэрні туман палі, лугі ды рэчку.* → паміж аднароднымі дапаўненнямі, звязанымі пры дапамозе адзіночнага спалучальнага злучніка ***ды*** (=***і***), коска не ставіцца; 5) *Восеньскі дождж не звініць****,*** *а шапоча.* → паміж аднароднымі выказнікамі, звязанымі пры дапамозе супраціўнага злучніка,	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з аднароднымі членамі (з абагульняльнымі словамі і без іх)	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; §§ 19, 20. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 26, 27. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 37–41. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 12; практ. 99, 100, 104

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	ставіцца коска		
А21. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропускаў) трэба паставіць коску (коскі): 1) Мы ведаем кажаноў__ як надзвычай карысных жывёл, якія харчуюцца насякомымі-шкоднікамі. 2) Зімовы дзянёк__ што свечкі тоненькай агеньчык. 3) Матуліна ўсмешка цёплая і ясная__ быццам сонейка. 4) На сінім паркалі нябёс блішчаць__ нібы залатыя гузічкі__ зорачкі. 5) Некалькі хвілін бесперастанку ціўкаў на галінцы клёна верабей: птушачка__ нібыта не пакідала надзеі выпрасіць у шпака яго новую хатку. **Адказ:** 3,4	1) *Мы ведаем кажаноў як надзвычай карысных жывёл, якія харчуюцца насякомымі-шкоднікамі.* → не аддзяляецца коскай зварот ***як надзвычай карысных жывёл***, які мае значэнне ‘ў якасці’ (*кажаны* і ёсць *надзвычай карысныя жывёлы*); 2) *Зімовы дзянёк што свечкі тоненькай агеньчык.* → не ставіцца коска паміж дзейнікам ***дзянёк*** і выказнікам ***што агеньчык***; 3) *Матуліна ўсмешка цёплая і ясная**,** быццам сонейка.* → аддзяляецца коскай параўнальны зварот ***быццам сонейка***; ***быццам*** – параўнальны злучнік; 4) *На сінім паркалі нябёс блішчаць**,** нібы залатыя гузічкі**,** зорачкі.* → выдзяляецца коскамі параўнальны зварот ***нібы залатыя гузічкі***; ***нібы*** – параўнальны злучнік; 5) *Некалькі хвілін бесперастанку ціўкаў на галінцы клёна верабей: птушачка нібыта не пакідала надзеі выпрасіць у шпака яго новую хатку.* → не ставіцца коска паміж дзейнікам ***птушачка*** і выказнікам ***нібыта не пакідала***	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з параўнальнымі зваротамі	**З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 52, 53. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 15
А22. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропускаў) трэба паставіць знак (знакі) прыпынку: 1) Аздобленая срэбранымі расінкамі__ ззяла ў полі кожная травінка. 2) Мне ніколі не забыць паху__ спечаных бабуляй__ пірагоў. 3) Прагназуючы спякоту на заўтрашні дзень__ звонка стракочуць у начной цішыні нябачныя конікі. 4) На экзамене я адказвала__ не хвалюючыся. 5) Мы многія песні прысвячаем сваёй Беларусі__ любімаму краю.	1) *Аздобленая срэбранымі расінкамі**,** ззяла ў полі кожная травінка.* → аддзяляецца коскай адасобленае дапасаванае азначэнне ***Аздобленая срэбранымі расінкамі***, якое выражана дзеепрыметнікавым зваротам, стаіць перад паяснёным назоўнікам ***травінка*** і аддзелена ад яго іншымі членамі сказа; 2) *Мне ніколі не забыць паху спечаных бабуляй пірагоў.* → не выдзяляецца коскамі дапасаванае азначэнне ***спечаных бабуляй***, якое выражана дзеепрыметнікавым зваротам, стаіць перад паяснёным	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з адасобленымі членамі	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 7, 16. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 46–50. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
Адказ: 1,3,5	назоўнікам ***пірагоў*** і не мае дадатковага акалічнаснага значэння прычыны ці ўступкі; 3) *Прагназуючы спякоту на заўтрашні дзень***,** *звонка стракочуць у начной цішыні нябачныя конікі.* → аддзяляецца коскай адасобленая акалічнасць ***Прагназуючы спякоту на заўтрашні дзень***, выражаная дзеепрыслоўным зваротам; 4) *На экзамене я адказвала не хвалюючыся.* → не аддзяляецца коскай выражаная адзіночным дзеепрыслоўем акалічнасць ***не хвалюючыся***, якая стаіць у канцы сказа і сваім значэннем набліжаецца да прыслоўя спосабу дзеяння (адказвае на пытанне *як?*); 5) *Мы многія песні прысвячаем сваёй Беларусі* **–** *любімаму краю.* → знакам прыпынку (коскай ці працяжнікам) аддзяляецца адасоблены развіты прыдатак ***любімаму краю***, які адносіцца да назоўніка ***Беларусі*** і стаіць пасля яго		беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 13
А23. Адзначце сказы, у якіх няма парушэння пунктуацыйных нормаў: 1) Рух да мэты мусіць пачынаецца з ма́ры. 2) Людзі ў даўніну (пра гэта многія ведаюць) пісалі гусіным пяром. 3) Імхі і лішайнікі з'яўляюцца, амаль, самымі старажытнымі раслінамі на нашай планеце. 4) Пад ляжачы камень, як кажуць, вада не цячэ. 5) Сродкаў выхавання вельмі многа, аднак, найбольш дзейсным было і будзе слова. **Адказ:** 2,4	1) *Рух да мэты***,** *мусіць***,** *пачынаецца з ма́ры.* → слова ***мусіць***, якое граматычна не звязана з іншымі словамі ў сказе, а ўказвае на меншую ступень упэўненасці ў паведамленні, з'яўляецца пабочным; пабочнае слова выдзяляецца коскамі; 2) *Людзі ў даўніну (пра гэта многія ведаюць) пісалі гусіным пяром.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: сказ ***пра гэта многія ведаюць***, які па сэнсе не звязаны з асноўным зместам сказа, а падаецца як дадатковая заўвага, з'яўляецца ўстаўным; устаўная канструкцыя бярэцца ў дужкі або выдзяляецца з двух бакоў працяжнікамі; 3) *Імхі і лішайнікі з'яўляюцца амаль самымі старажытнымі раслінамі на нашай планеце.* → часціца ***амаль*** коскамі не	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з пабочнымі і ўстаўнымі канструкцыямі	**З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 44. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 14

УАДЗНК

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	выдзяляецца; 4) *Пад ляжачы камень, як кажуць, вада не цячэ.* → у сказе няма парушэння пунктуацыйных нормаў: сказ ***як кажуць***, які граматычна не звязаны з іншымі словамі ў сказе, а ўказвае на крыніцу паведамлення, з'яўляецца пабочным; пабочны сказ выдзяляецца коскамі; 5) *Сродкаў выхавання вельмі многа, аднак найбольш дзейсным было і будзе слова.* → пасля супраціўнага злучніка ***аднак***, які звязвае дзве часткі складаназлучанага сказа, коска не ставіцца		
А24. Адзначце складаназлучаныя сказы, паміж часткамі якіх трэба паставіць знак прыпынку: 1) Зноў стаяць у золаце бярозкі і апенькамі пні абраслі. 2) Якія мяккія маміны далоні і колькі ў іх цеплыні! 3) Больш за 500 порцый ежы прыносіць у гняздо мухалоўка і кожная порцыя складаецца з дзясяткаў насякомых. 4) Яшчэ дзень-два і загарацца факелы каштанаў. 5) У майскім садочку то вішні вэлюмам акрыюцца то яблыні нейлонам беленькім ахутаюць свае галінкі. **Адказ:** 3,4,5	1) *Зноў стаяць у золаце бярозкі і апенькамі пні абраслі.* → паміж часткамі складаназлучанага сказа са спалучальнымі сэнсавымі адносінамі перад адзіночным спалучальным злучнікам ***і*** коска не ставіцца, бо ў першай частцы ёсць агульная для абедзвюх частак акалічнасць ***Зноў***; 2) *Якія мяккія маміны далоні і колькі ў іх цеплыні!* → паміж часткамі складаназлучанага сказа, якія маюць клічную інтанацыю, перад адзіночным спалучальным злучнікам ***і*** коска не ставіцца; 3) *Больш за 500 порцый ежы прыносіць у гняздо мухалоўка**,** і кожная порцыя складаецца з дзясяткаў насякомых.* → паміж часткамі складаназлучанага сказа са спалучальнымі сэнсавымі адносінамі перад адзіночным спалучальным злучнікам ***і*** ставіцца коска; 4) *Яшчэ дзень-два* **–** *і загарацца факелы каштанаў.* → паміж часткамі складаназлучанага сказа, якія паказваюць на хуткую змену падзей і звязаны спалучальным злучнікам ***і***, ставіцца працяжнік; 5) *У майскім садочку то вішні вэлюмам*	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаназлучаных сказах	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 6–11. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 10–14. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 16

Заданне. Адказ	**Разбор задання**	**Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу**	**Вучэбны дапаможнік**
	*акрыюцца**,** то яблыні нейлонам беленькім ахутаюць свае галінкі.* → паміж часткамі складаназлучанага сказа з размеркавальнымі сэнсавымі адносінамі, звязанымі паўторным размеркавальным злучнікам ***то* – *то***, ставіцца коска		
А25. Адзначце складаназалежныя сказы, у якіх на месцы пропуску ***не трэба*** ставіць знак прыпынку: 1) Калі лёс далёка закіне ад родных ніў, ад бацькоўскага двара__ мне напомняць аб Айчыне васілёк і верш Купалы-песняра. 2) Дзіўна сінела неба чыстае, бо маладая красуня вясна__ каб падсініць хмар касынкі пушыстыя, сінькі ўвысь сыпанула спаўна. 3) Дзівосных колераў шмат на прыгожай зямлі__ што ласкава завуць Белай Руссю. 4) Каб самому зблізку ўбачыць неба__ і каб звысоку глянуць на зямлю, навучыцца самастойна трэба лётаць маладому жураўлю. 5) Заўважана, што__ калі плiскi i буслы прыляцяць рана, то будзе добры лён. **Адказ:** 4,5	1) *Калі лёс далёка закіне ад родных ніў, ад бацькоўскага двара**,** мне напомняць аб Айчыне васілёк і верш Купалы-песняра.* → складаназалежны сказ, у якім трэба аддзяліць коскай дададую частку ***Калі лёс далёка закіне ад родных ніў, ад бацькоўскага двара***, што стаіць перад галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе падпарадкавальнага злучніка ***калі***; 2) *Дзіўна сінела неба чыстае, бо маладая красуня вясна**,** каб падсініць хмар касынкі пушыстыя, сінькі ўвысь сыпанула спаўна.* → складаназалежны сказ з дзвюма даданымі часткамі, у якім выдзяляецца коскамі даданая частка ***каб падсініць хмар касынкі пушыстыя***, што стаіць у сярэдзіне дададай часткі ***бо маладая красуня вясна сінькі ўвысь сыпанула спаўна***; 3) *Дзівосных колераў шмат на прыгожай зямлі**,** што ласкава завуць Белай Руссю.* → складаназалежны сказ, у якім трэба аддзяліць коскай дададую частку ***што ласкава завуць Белай Руссю***, якая стаіць пасля галоўнай і звязана з ёй пры дапамозе злучальнага слова ***што***; 4) *Каб самому зблізку ўбачыць неба і каб звысоку глянуць на зямлю, навучыцца самастойна трэба лётаць маладому жураўлю.* → складаназалежны сказ з дзвюма даданымі часткамі ***Каб самому зблізку ўбачыць неба і каб звысоку глянуць на зямлю***, якія паясняюць у галоўнай выказнік	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаназалежных сказах	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 13–21, 23, 24. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 15–24. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 17

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	навучыцца трэба, адказваюць на адно і тое ж пытанне *з якой мэтай?* і з’яўляюцца аднароднымі; паміж аднароднымі даданымі часткамі, звязанымі адзіночным спалучальным злучнікам ***і***, коску ставіць ***не трэба***; 5) *Заўважана, што калі пліскі і буслы прыляцяць рана, то будзе добры лён.* → складаназалежны сказ з дзвюма даданымі часткамі ***што калі пліскі і буслы прыляцяць рана, то будзе добры лён***, дзе паміж падпарадкавальнымі злучнікамі ***што*** і ***калі***, якія стаяць побач, коску ставіць ***не трэба***, бо ёсць другая частка ***то*** парнага злучніка ***калі – то***		
А26. Адзначце бяззлучнікавыя складаныя сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць двукроп’е: 1) Даўно вядома__ з адкладу няма ладу. 2) Выйшаўшы раненька з хаты, заўважаю__ на вуліцы, у садзе, на двары вясна снег падмятае. 3) У горадзе я калісьці з цяжкасцю прывыкаў да шуму__ цяпер у вёсцы мне даводзіцца прывыкаць да цішыні. 4) Шпакі нездарма лічацца сапраўднымі спевакамі-парадыстамі__ яны запамінаюць і дакладна пераймаюць галасы многіх птушак. 5) Пераскочыла вавёрка з сасны на сасну__ паляцеў з галінак снег на зямлю. **Адказ:** 1,2,4	1) *Даўно вядома**:** з адкладу няма ладу.* → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп’е, бо другая частка раскрывае, удакладняе змест першай; паміж часткамі можна ўставіць злучнік ***што***; 2) *Выйшаўшы раненька з хаты, заўважаю**:** на вуліцы, у садзе, на двары вясна снег падмятае.* → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп’е, бо другая частка дапаўняе першую, развіваючы дзеяслоў-выказнік ***заўважаю***; паміж часткамі можна ўставіць злучнік ***што***; 3) *У горадзе я калісьці з цяжкасцю прывыкаў да шуму **–** цяпер у вёсцы мне даводзіцца прывыкаць да цішыні.* → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца працяжнік, бо іх змест супрацьпастаўляецца; паміж часткамі можна ўставіць супраціўны злучнік ***а***; 4) *Шпакі нездарма лічацца сапраўднымі спевакамі-парадыстамі**:** яны запамінаюць і*	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў бяззлучнікавых складаных сказах	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 26–29. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 25–29. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 18

УАНВ

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	дакладна перaймаюць галасы многіх птушак. → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца двукроп’е, бо ў другой часткі ўказваецца прычына таго, пра што гаворыцца ў першай; паміж часткамі можна ўставіць злучнікі ***бо***, ***таму што***; 5) *Пераскочыла вавёрка з сасны на сасну* **–** *паляцеў з галінак снег на зямлю.* → паміж дзвюма часткамі бяззлучнікавага складанага сказа ставіцца працяжнік, бо другая частка паказвае на вынік таго, пра што гаворыцца ў першай часткі		

УА "РІКВ"

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
А27. Адзначце варыянт адказу, дзе ўказана лічба, на месцы якой у сказе ***не трэба*** ставіць знак прыпынку: *Жнівень – гэта летні месяц*$_1$ *але бываюць такія ночы ў канцы жніўня*$_2$ *якія наступаюць вельмі хутка*$_3$ *і якія прасякнуты журботным подыхам восені*$_4$ *начная цемра не празрыстая, а глухая і цягучая*$_5$ *гараць у цёмным небе буйны́я зоры, а Млечны Шлях нагадвае ячменнае зерне, густа рассыпанае з незавязанага мяшка.* 1) 1; 2) 2; 3) 3; 4) 4; 5) 5. **Адказ:** 3	**І** [1)] *Жнівень – гэта летні месяц*, **ІІ** [2)]*але бываюць такія ночы ў канцы жніўня,* [3)]*якія наступаюць вельмі хутка і* [4)]*якія прасякнуты журботным подыхам восені:* **ІІІ** [5)]*начная цемра не празрыстая, а глухая і цягучая,* [6)]*гараць у цёмным небе буйны́я зоры,* [7)]*а Млечны Шлях нагадвае ячменнае зерне, густа рассыпанае з незавязанага мяшка.* → лічба, на месцы якой у складаным сказе з рознымі відамі сувязі частак не трэба ставіць знак прыпынку, – **3**: 1) паміж сэнсавымі часткамі **І** і **ІІ** з супраціўнымі сэнсавымі адносінамі перад супраціўным злучнікам ***але*** трэба паставіць коску; 2) у сэнсавай частцы **ІІ** аднародныя даданыя часткі **3** і **4** трэба аддзяліць коскай ад галоўнай часткі **2**; 3) у сэнсавай частцы **ІІ** паміж аднароднымі даданымі часткамі **3** і **4**, звязанымі спалучальным злучнікам ***і***, ***не трэба ставіць знак прыпынку***; 4) паміж сэнсавымі часткамі **ІІ** і **ІІІ**, якія аб’яднаны пры дапамозе бяззлучнікавай сувязі, трэба паставіць двукроп’е, бо частка **ІІІ** раскрывае, удакладняе змест часткі **ІІ**; 5) у сэнсавай частцы **ІІІ** паміж часткамі **5** і **6**, якія аб’яднаны пры дапамозе бяззлучнікавай сувязі, трэба паставіць коску, бо ў іх выражаюцца адносіны адначасовасці з’яў	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку паміж часткамі ў складаных сказах з рознымі відамі сувязі частак	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 31, 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; §§ 30, 31. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 19

УАРКВ

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
А28. Адзначце сцверджанне, якое адпавядае сказу з простай мовай: *«Паглядзі, якая ў возеры янтарная вада, – сказаў тата – Такой яна бывае толькі ўранні ці ўвечары».* 1) у сказе адсутнічае двукроп'е; 2) у сказе адсутнічае кропка; 3) у сказе адсутнічае коска; 4) простая мова няправільна заключана ў двукоссе; 5) у сказе пастаўлены ўсе неабходныя знакі прыпынку. **Адказ:** 2	*«Паглядзі, якая ў возеры янтарная вада, – сказаў тата. – Такой яна бывае толькі ўранні ці ўвечары».* → сказу адпавядае сцверджанне пад нумарам **2**: 1) сказ з простай мовай, у якім словы аўтара стаяць у сярэдзіне простай мовы, падзяляючы яе на дзве часткі – закончаныя сказы; пасля слоў аўтара перад працяжнікам трэба паставіць *кропку*	Сінтаксіс і пунктуацыя. Культура маўлення. Знакі прыпынку ў сказах з простай мовай	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 23. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; § 30. **Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; §§ 35, 36. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2019; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 21

Тэкст да заданняў А29, А30, В1–В6

(1) *У думках-мроях Лёшка і не прыкмеціў, як прайшоў палавіну дарогі.* (2) *Наблізіўся да пясчанага пагорка, дзе ўперамешку з беланогімі бярозкамі расліцягнуліся ўвысь толькі маладыя сасонкі.* (3) *За імі, крыху лявей, пачынаўся стары лес, які зараз, у вечаровай шэрані, нагадваў суцэльную сцяну.* (4) *У лесе час ад часу крычала нечым занепакоеная птушка.* (5) *А тут, у полі, званочкам вызвоньваў нешта дужа прыгожае жаваранак.* (6) *Лёшка ўсміхнуўся: «Вось шчыруе! І дня яму не хапіла, каб наспявацца, нарадавацца* ***вясне****».*

(7) *Жадаючы* ***скараціць*** *шлях да рэйкавай чыгункі, Лёшка вырашыў ісці праз лес.* (8) *Толькі ўвайшоў ён у лясное царства, як адразу адчуў: ад свежага паветра ўсё яго цела налілося незвычайнай лёгкасцю.* (9) *Настрой відавочна палепшыўся.* (10) *Задуменнасць змянілася на бадзёрасць, узнёсласць.*

(11) *Раптам у шырокім прагале крокаў за дзесяць ад сябе Лёшка ўбачыў магутнага лася.* (12) *Хлопец спыніўся як укопаны.* (13) *Ніколі яшчэ так блізка не бачыў ён ляснога велікана.* (14) *Лось, грацыёзна павярнуўшы ў бок нечаканага сустрэчнага галаву, паварушыў вялікімі вушамі, страсянуў грывай і застаўся стаяць на месцы, быццам гаворачы: «Ідзі ты,* ***мой*** *чалавеча, куды ішоў!»*

(15) *Лёшка зразумеў, што лось для яго не пагроза, і спакойна пакрочыў далей.* (16) *Да* ***чыгункі*** *заставалася ўжо зусім блізка, і хлопец уголас пашкадаваў:*

Заданне. Адказ	**Разбор задання**	**Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу**	**Вучэбны дапаможнік**
«Аднак вельмі кароткі шлях! Гэта ж колькі магло быць цікаўных прыгод, калі б ён быў даўжэйшы!»			
А29. Адзначце правільнае сцверджанне ў дачыненні да тэксту: 1) тэкст мастацкага стылю; 2) тэкст афіцыйнага стылю; 3) тэкст навуковага стылю; 4) тэкст публіцыстычнага стылю; 5) тэкст гутарковага стылю. **Адказ:** 1	тэксту адпавядае сцверджанне пад нумарам **1**: тэкст ***мастацкага стылю***, таму што: 1) уяўляе сабой свабоднае, натуральна арганізаванае маўленне, якое характэрна для мастацкіх твораў розных жанраў: *раман*, *аповесць*, *апавяданне*; 2) яго галоўная асаблівасць – адзінства рэалізацыі камунікатыўнай і эстэтычнай функцый: словы не толькі перадаюць пэўны змест, але і, з'яўляючыся сродкам фарміравання мастацкіх вобразаў, уздзейнічаюць на думкі і пачуцці чытача; 3) эмацыянальнасць, вобразнасць, яркасць тэксту надаюць вобразна-выяўленчыя сродкі: эпітэты (з *беланогімі* бярозкамі, *маладыя* сасонкі, *стары* лес, *занепакоеная* птушка); метафары (*званочкам вызвоньваў жаваранак*, *цела налілося лёгкасцю*); словы з памяншальна-ласкальным значэннем (*Лёшка*, *сасонкі*, *званочкам*); сказы з простай мовай (*Лёшка ўсміхнуўся: «Вось шчыруе! І дня яму не хапіла, каб наспявацца, нарадавацца* ***<u>вясне</u>***»; *Лось … застаўся стаяць на месцы, быццам гаворачы: «Ідзі ты,* ***<u>мой</u>*** *чалавеча, куды ішоў!»*); фразеалагізм (*як укопаны*) і іншыя	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Функцыянальныя стылі маўлення	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 11. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2019; §§ 3, 4. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 11. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 13, 57. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 2. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 3, 10, 11, 33. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання.

УЛАДКВЫ

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			Мінск: НІА, 2019; § 7. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 4–8
А30. У адным са сказаў ***12–16*** тэксту знайдзіце лексічную памылку (няправільна ўжытае па значэнні слова). З прапанаваных слоў адзначце тое, якое павінна быць ужыта ў адным са сказаў ***12–16***: 1) некалі; 2) лясістага; 3) нечапанага; 4) вялікаснымі; 5) цікавых. **Адказ:** 5	1) *цікавых* → у ***16-м*** сказе тэксту замест слова ***цікаўных*** (*цікаўны* – ‘*якi імкнецца ўсё пазнаць, убачыць; які пашырае свой кругагляд, папаўняе веды; дапытлівы*’) павінна быць ужыта слова **цікавых** (*цікавы* – ‘*які выклікае цікавасць, захапляе*’): *цікавых прыгод*	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Паронімы	**Н.М. Гардзей** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 9 класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2011; С. 38. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 21
В1. Знайдзіце ў ***7-м*** сказе тэксту немэтазгодна (збыткоўна) выкарыстанае слова, якое парушае правільнасць маўлення. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно пададзена ў ***7-м*** сказе. **Адказ:** рэйкавай	1) *рэйкавай* → ужытае ў ***7-м*** сказе тэксту слова *чыгунка* (***да чыгункі***) мае значэнне ‘*рэйкавая дарога, прызначаная для руху паяздоў*’, таму слова ***рэйкавай*** у прапанаваным сказе збыткоўнае	Маўленне. Тэкст. Стылістыка. Культура вуснага і пісьмовага маўлення. Нормы сучаснай беларускай літаратурнай мовы	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 1. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 11 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 2
В2. Знайдзіце ў ***2-м*** сказе тэксту часціцу і запішыце яе. **Адказ:** толькі	1) *толькі* → у ***2-м*** сказе тэксту ўжыта абмежавальная часціца ***толькі***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Службовыя часціны мовы	**Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 43, 44. **З.І. Бадзевіч** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 8 класа

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 4. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 45
В3. Запішыце падкрэслены ў ***16-м*** сказе тэксту назоўнік у форме давальнага склону адзіночнага ліку. **Адказ:** чыгунцы	1) *чыгунцы* → назоўнік 1-га скланення ***чыгýнка*** з асновай на зычны гук [***к***] у форме давальнага склону адзіночнага ліку мае канчатак **-*ы***, бо націск падае на аснову; пры скланенні гук [***к***] чаргуецца з гукам [***ц***]	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Назоўнікі 1-га скланення, правапіс іх склонавых канчаткаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; § 17. **.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 29
В4. Ад назоўніка, падкрэсленага ў ***6-м*** сказе тэксту, утварыце прыметнік пры дапамозе суфікса *-**н**-*. Запішыце гэты прыметнік у форме назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду. **Адказ:** вясенні	1) *вясенні* → пры дапамозе суфікса ***-н-*** ад назоўніка ***вясна*** ўтвараецца прыметнік ***вясенні***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Утварэнне і правапіс прыметнікаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 37, 40. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 25
В5. Запішыце падкрэслены ў ***14-м*** сказе тэксту займеннік у форме роднага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду. **Адказ:** майго	1) *майго* → прыналежны займеннік ***мой*** у родным склоне адзіночнага ліку мужчынскага роду мае форму ***майго***	Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Скланенне займеннікаў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 50, 53. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 36

<table>
<tr><th>Заданне.
Адказ</th><th>Разбор задання</th><th>Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу</th><th>Вучэбны дапаможнік</th></tr>
<tr><td>В6. Ад асновы дзеяслова, падкрэсленага ў 7-м сказе тэксту, утварыце поўны дзеепрыметнік залежнага стану і запішыце яго ў форме назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду.

Адказ: скарочаны</td><td>1) скарочаны → ад асновы неазначальнай формы дзеяслова закончанага трывання скараціць з дапамогай суфікса -ан- утвараецца поўны дзеепрыметнік залежнага стану скарочаны (форма назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду – скарочаны)</td><td>Марфалогія і арфаграфія. Культура маўлення. Дзеепрыметнікі незалежнага і залежнага стану, іх утварэнне і правапіс</td><td>Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 8–10.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 40</td></tr>
<tr><td>В7. З двух прапанаваных у дужках слоў вызначце тое, што адпавядае сэнсу сказа. Запішыце гэта слова ў той граматычнай форме, у якой яно павінна быць ужыта ў сказе:

Дабрабыт нашых продкаў залежаў ад (сумленнай, заклапочанай) працы на зямлі, ведання законаў прыроды, умення весці гаспадарку.

Адказ: сумленнай</td><td>1) сумленнай → слова сумленны (сумленнай) мае значэнне ‘старанны, шчыры’ і адпавядае сэнсу сказа: Дабрабыт нашых продкаў залежаў ад сумленнай працы на зямлі, ведання законаў прыроды, умення весці гаспадарку.;
2) слова заклапочаны мае значэнне ‘які выражае клопат, турботу’ і сэнсу сказа не адпавядае</td><td>Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Слова, яго лексічнае значэнне</td><td>В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 13.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 22.
Г.М. Валочка і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 20</td></tr>
<tr><td colspan="4">В8. Устанавіце адпаведнасць паміж словамі ў левым слупку і іх характарыстыкамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Барацьбіт.
Б. Маленькі.
В. Сойка.
Г. Вернісаж.

1. Словы, у якіх два зацвярдзелыя зычныя гукі.
2. Словы, у якіх усе зычныя гукі цвёрдыя.
3. Словы, у якіх адзін мяккі зычны гук.
4. Словы, у якіх ёсць зычны гук [дз’].
5. Словы, у якіх націск падае на другі склад.</td></tr>
<tr><td>Адказ: А4Б5В3Г1</td><td>1) барацьбі́т → слова, у якім ёсць зычны гук [дз’]: [барадз’б’іт];
2) мале́нькі → слова, у якім націск падае на</td><td>Фанетыка і арфаэпія. Арфаграфія.</td><td>В.П. Красней і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з</td></tr>
</table>

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
	другі склад; 3) *со́йка* → слова, у якім адзін мяккі зычны гук: [*с**о**йка*]; 4) *вернiса́ж* → слова, у якім два зацвярдзелыя зычныя гукі: [*в’эрн’ісаш*]	Культура маўлення. Вымаўленне зычных гукаў, спалучэнняў зычных гукаў. Склад і націск	беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 1. Мінск: НІА, 2014; § 30. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 1, 3, 4. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; §§ 6, 13–15. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; С. 263–267. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; §§ 13, 14, 16

В9. Вызначце значэнне фразеалагізмаў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Мераць адной меркай. **Б.** У адной меры. **В.** Без меры. **Г.** Па крайняй меры.	**1.** Мае значэнне *‘без змен; такі самы, як і быў’*. **2.** Мае значэнне *‘столькі, колькі трэба’*. **3.** Мае значэнне *‘меркаваць пра каго-небудзь зусім аднолькава’*. **4.** Па значэнні адпавядае фразеалагізму *цьма цьмушчая*. **5.** Па значэнні адпавядае фразеалагізму *ва ўсякім разе*.

УА "РІКВ"

Заданне. Адказ	**Разбор задання**	**Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу**	**Вучэбны дапаможнік**
Адказ: А3Б1В4Г5	1) *мерацъ адной меркай* → мае значэнне *‘меркаваць пра каго-небудзь зусім аднолькава’*; 2) *у адной меры* → мае значэнне *‘без змен; такі самы, як і быў’*; 3) *без меры* → па значэнні (*вельмі многа*) адпавядае фразеалагізму *цьма цьмушчая*; 4) *па крайняй меры* → па значэнні (*прынамсі*) адпавядае фразеалагізму *ва ўсякім разе*; фразеалагізмы *па крайняй меры* і *ва ўсякім разе* ўжываюцца ў значэнні пабочныя канструкцый	Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення. Фразеалагізмы, іх роля ў маўленні	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; § 22. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2019; § 32. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 22

В10. Вызначце спосаб утварэння прыведзеных слоў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Падказка. **Б.** Бясследны. **В.** Насупраць. **Г.** Куды-небудзь.	**1.** Прыставачна-суфіксальны. **2.** Суфіксальны. **3.** Бяссуфіксны. **4.** Постфіксальны. **5.** Прыставачны.

Адказ: А2Б1В5Г4	1) *падказка* → слова ўтворана суфіксальным спосабам: ***падказ**/а/-(ць)* + суфікс -***к***-; 2) *бясследны* → слова ўтворана прыставачна-суфіксальным спосабам: ***след***- + прыстаўка ***бяс***- і суфікс -***н***-; 3) *насупраць* → слова ўтворана прыставачным спосабам: ***супраць*** + прыстаўка ***на***-; 4) *куды-небудзь* → слова ўтворана постфіксальным спосабам: ***куды***- + постфікс -***небудзь***	Марфемная будова слова. Словаўтварэнне і арфаграфія. Культура маўлення. Асноўныя спосабы ўтварэння слоў	**В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 5 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання ў дзвюх частках. Частка 2. Мінск: НІА, 2014; §§ 31, 32. **В.П. Красней** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 6 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 24, 37. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова:

Заданне. Адказ	Разбор задання	Раздзел праграмы ўступных іспытаў. Элемент зместу	Вучэбны дапаможнік
			вучэбны дапаможнік для 7 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2015; §§ 23–25. **Г.М. Валочка** і інш. Беларуская мова: вучэбны дапаможнік для 10 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання. Мінск: НІА, 2016; § 25

УА "РІКВ"